

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ КІБЕРНЕТИКИ
КАФЕДРА ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ МАТЕМАТИКИ

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА №2
З НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ "МЕТОДИ ОБЧИСЛЕНЬ"
**"Моделювання руху легкого точкового тіла в
системі вихрів на площині"**

Виконав:
студент III курсу бакалаври
ЧАН ХА ВУ

Прийняв:
ЧЕРНІЙ ДМИТРО ІВАНОВИЧ

Київ 2016

1 Опис методу

У лабораторній роботі описується поведінка легкого точкового тіла, що перебуває у векторному полі швидкостей, індукованих вихрями. При цьому при обчисленні положення тіла використати формулу трапецій.

2 Постановка задачі

Дослідити рух легкого тіла на площині, яке перебуває у векторному полі швидкостей, що спричинене вихрями, рівномірно розташованими на осі Ox і симетрично відносно центру координат.

3 Математична модель та алгоритми

Точкове тіло перебуває у векторному полі швидкостей, індукованому вихрями. Вважаючи його нескінченно легким, будемо знехтувати інерцією. Вектор швидкості у кожній точці поля обчислюється за формулою:

$$\vec{V}(x, y) = \sum_{m=1}^M \vec{V}_m(x, y),$$

де $\vec{V}_m(x, y)$ – вектор швидкості, викликаний m -м вихрею. Цей вектор обчислюється наступним чином:

$$\vec{V}_m = (u_m(x, y), v_m(x, y)).$$

Значення $u_m(x, y)$ та $v_m(x, y)$ виражаються через координати точки та координати вихрей:

$$u_m(x, y) = \frac{\Gamma_m}{2\pi} \cdot \frac{Y_m - y}{R_m^2}$$
$$v_m(x, y) = \frac{\Gamma_m}{2\pi} \cdot \frac{x - X_m}{R_m^2}$$

Де R_m – відстань між точкою поля та m -м вихрею, що обчислюється за формулою:

$$R_m = \sqrt{(x - X_m)^2 + (y - Y_m)^2}.$$

3.1 Метод Ейлера

На кожному кроці моделювання будемо обчислювати координати точкового тіла наступним чином:

$$\begin{aligned}x_{n+1} &= x_n + \frac{\Delta_t}{2}(u(x_n, y_n) + u(x_{n-1}, y_{n-1})) \\y_{n+1} &= y_n + \frac{\Delta_t}{2}(v(x_n, y_n) + v(x_{n-1}, y_{n-1}))\end{aligned}$$

де $\Delta_t = 0.005$, (x_n, y_n) – координати тіла, (u, v) – проекції вектора швидкості на вісі Ox та Oy відповідно, тобто $v = (u, v)$.

4 Комп'ютерне моделювання

Нехай червоні точки позначають центри вихрів, зелена крива – слід траєкторії руху точкового тіла. У векторному полі знаходяться 5 вихрей з координатами:

$$r_1 = (-1.0, -1.0)$$

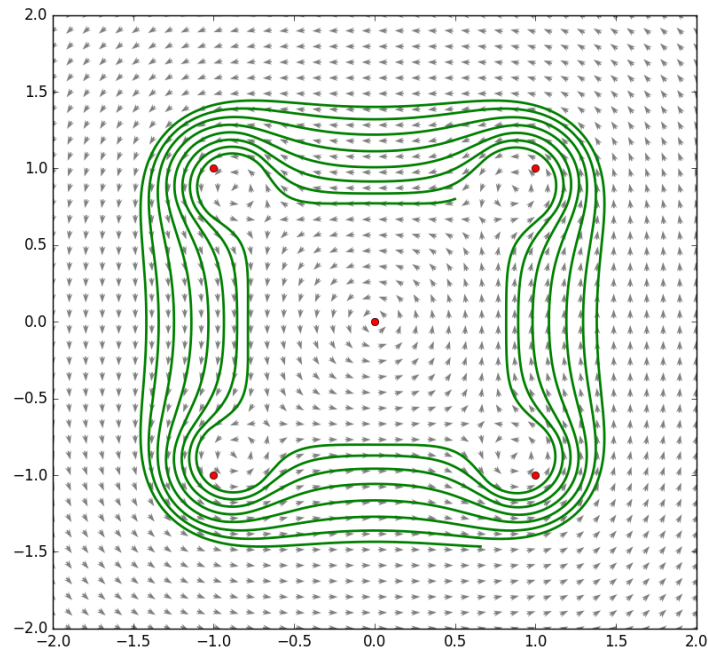
$$r_2 = (-1.0, 1.0)$$

$$r_3 = (1.0, -1.0)$$

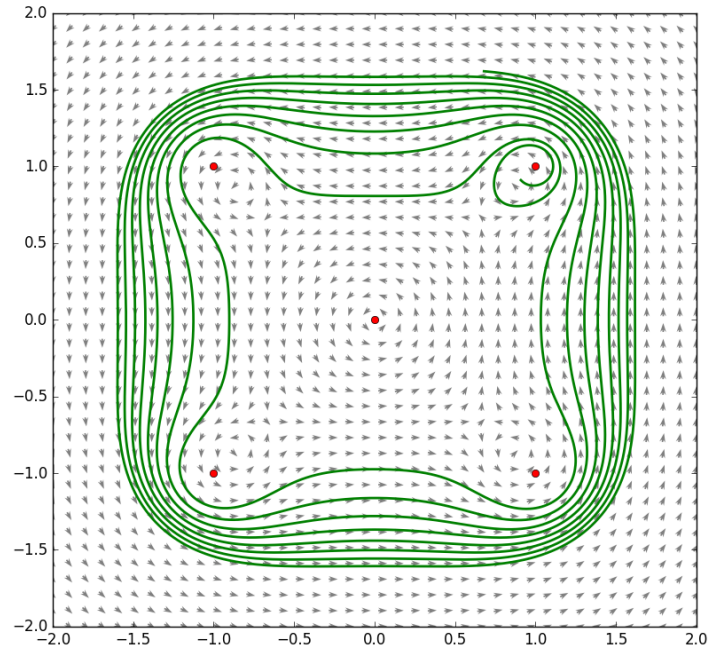
$$r_4 = (1.0, 1.0)$$

$$r_5 = (0.0, 0.0)$$

та інтенсивностями $\Gamma_m = \Gamma = \frac{1}{5}$, де $m \in \{1, 2, \dots, 5\}$. На (Мал. 1) показано результат моделювання.

Мал. 1: Моделювання для $t \in [0 \dots 100]$
інтенсивність вихрей: $\Gamma_m = \Gamma = \frac{1}{5}$
початкова координата: $v_0 = (u_0, v_0) = (0.5, 0.8)$

Мал. 2: Моделювання для $t \in [0 \dots 100]$
інтенсивність вихрей: $\Gamma_m = \Gamma = \frac{1}{5}$
початкова координата: $v_0 = (u_0, v_0) = (0.91, 0.91)$

На (Мал. 2) показано результат моделювання для іншої початкової точки, ближчої до крайнього вихру.

5 Висновки

Було досліджено поведінку легкого точкового тіла в системі вихрів на площині для заданих випадків розподілу їх інтенсивностей. При цьому розглянуто різні кількості вихрів та різні щільності їх розміщення. Вихрі розташовані по точкам $(-1, -1)$, $(-1, 1)$, $(1, -1)$, $(1, 1)$, $(0, 0)$. Незначне відхилення моделювання можна компенсувати припущенням, що у точкового тіла є мала інерція.